

4. Пиналов, С. А. История культурно-просветительной работы в СССР: Учеб. пособие / С. А. Пиналов, Г. И. Чернявский, А. П. Виноградов. Киев: Вища школа, 1983. 264 с.

Роман КЛЯЗЬМІН

ВИВЧЕННЯ СТАНУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Державна політика у сфері вищої педагогічної освіти спрямована на сталий розвиток суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможних педагогічних працівників та створення умов для їхньої освіти впродовж життя. Метою сучасної освіти є особистісний розвиток людини як найвищої цінності суспільства, її талантів, творчих здібностей, необхідних для успішної самореалізації, спрямування діяльності громадян України на користь суспільству. Розвиток здібностей учнівської молоді у сфері сучасної позашкільної освіти потребує від суспільства педагогів здатних здійснювати одночасно із повною загальною середньою освітою соціалізацію учнів, їхню подальшу самореалізацію та майбутнє професійне самовизначення.

Сьогодні набуває широкого визнання точка зору, що сучасна ЗЗСО не може одноосібно забезпечити різнобічні запити щодо розвитку творчого потенціалу та обдарованості учнівської молоді. Все більшу роль у підтримці талановитих та обдарованих дітей в освіті відіграють заклади позашкільної освіти, діяльність яких спрямована на розвиток здібностей учнівської молоді у галузях освіти, культури, науки, широкого спектру творчих видів діяльності, необхідних для її подальшої самореалізації та соціалізації.

Сучасна освітня система вимагає від учителів математики не лише глибоких знань предмету, але й вміння ефективно впроваджувати їх у практичну діяльність. Заклади позашкільної освіти є важливими партнерами у формуванні математичної грамотності та розвитку творчих здібностей учнів. Тому вивчення стану підготовки майбутніх учителів математики до професійної діяльності в цих закладах є актуальним та значущим завданням.

Проблеми педагогічної підготовки до професійної діяльності в закладах позашкільної освіти розглядаються в Законах України «Про вищу освіту» (2014), «Про освіту» (2017), «Про позашкільну освіту» (2000), Державному стандарті базової середньої освіти (2020). Багатогранність цієї проблеми висвітлено у низці педагогічних досліджень загальнонаукового, загально-педагогічного та фахового рівня.

Особливості організації сучасної позашкільної освіти вивчали О. Биковська (теоретико-методичні основи позашкільної освіти в Україні) [1], О. Благодислов (методична підготовка студентів до роботи у позашкільних навчальних закладах), Г. Галамбош (правове забезпечення позашкільної освіти), О. Козирод, В. Титаренко (вітчизняний досвід діяльності закладів позашкільної освіти з науково-технічної творчості учнів) [3], Г. Пустовіт (дидактичні основи позашкільної освіти) [4], Т. Сущенко (педагогічний процес у позашкільних закладах) [5].

Значний внесок у розвиток професійної підготовки вчителів математики мають науково-педагогічні розвідки М. Бурди, Г. Бевз (методика викладання математики), Б. Ерднієва (технологія навчання укрупненими дидактичними одиницями), М. Жалдака (використання інформаційних технологій в навчальному процесі), В. Моторіної (дидактичні і методичні засади підготовки), Н. Морзе, З. Слєпкань (психолого-педагогічні засади навчання математиці), М. Шкіля, М. Якубовські (математичне моделювання діяльності вчителя) та ін.

Аналіз нормативних документів та психолого-педагогічних джерел з підготовки майбутніх учителів математики сприяв виявленню того, що, не дивлячись на суттєві науково-методичні напрацювання зазначених вище науковців, проблема підготовки майбутніх учителів математики до професійної діяльності в закладах позашкільної освіти, розкриття їхнього креативного потенціалу в системі позашкільля потребує оновлення підходів до вдосконалення змісту, методів, організаційних форм та засобів позашкільної математичної освіти. На теперішній час відсутній системний, цілеспрямований підхід до підготовки майбутніх учителів математики до професійної діяльності в закладах позашкільної освіти. Практично немає цілісної системи такої підготовки, що вміщувала б у себе зміст, педагогічні технології, засоби професійної підготовки до освітньої діяльності майбутніх учителів математики в позашкільлі.

Проведений огляд літератури показує, що підготовка майбутніх учителів математики до роботи в закладах позашкільної освіти потребує комплексного підходу. Основні підходи та методи, що використовуються в цій сфері, включають:

1. Теоретична підготовка: Вивчення методик викладання математики в позашкільних закладах, ознайомлення з основними принципами та концепціями навчання.
2. Практична підготовка: Здійснення педагогічних практик у позашкільних закладах, спостереження за роботою досвідчених вчителів, власна практична діяльність з учнями.
3. Професійний розвиток: Участь у семінарах, тренінгах, конференціях, оновлення та поглиблення знань з сучасних методик навчання математики.

Для вивчення стану підготовки майбутніх учителів математики до професійної діяльності в закладах позашкільної освіти було обрано дослідницький підхід. Дослідження проводилося за допомогою опитування майбутніх учителів математики, що навчаються у вищих навчальних закладах, а також спостереження та аналіз навчально-методичного матеріалу, що використовується у підготовці цих учителів.

Результати дослідження показали, що багато майбутніх учителів математики виявляють обмежені знання та навички щодо особливостей роботи в закладах позашкільної освіти. Вони не мають достатньої підготовки щодо використання інтерактивних методів навчання, організації творчих проєктів та залучення учнів до активної практичної діяльності.

Отримані результати свідчать про необхідність поліпшення підготовки майбутніх учителів математики до професійної діяльності в закладах позашкільної освіти. Важливо впроваджувати інноваційні методи та педагогічні підходи у навчальний процес, забезпечувати практичну підготовку студентів у реальних умовах позашкільних закладів, а також забезпечувати систематичний професійний розвиток вчителів.

Вивчення стану підготовки майбутніх учителів математики до професійної діяльності в закладах позашкільної освіти підкреслює важливість комплексного підходу до підготовки вчителів. Необхідно забезпечити належну теоретичну та практичну підготовку майбутніх учителів математики до роботи в закладах позашкільної освіти. Для цього рекомендується впроваджувати такі заходи:

Актуальним є перегляд та оновлення навчальних програм та курсів, спрямованих на підготовку майбутніх учителів математики до роботи в позашкільних закладах. Доцільно включити в навчальні плани предмети, які засвідчують специфіку позашкільної освіти, наприклад, методику викладання творчих проєктів або інтерактивних методів навчання.

Забезпечення можливостей для студентів здобувати практичні навички та досвід роботи в закладах позашкільної освіти повинно включати організацію педагогічних практик, стажування або волонтерство у позашкільних закладах, де студенти матимуть змогу застосувати свої знання та вміння на практиці.

Забезпеченню можливостей для професійного розвитку вчителів математики, що вже працюють в позашкільних закладах сприятиме організація семінарів, тренінгів та конференцій, спрямованих на вдосконалення навичок у викладанні математики в позашкільному середовищі [2].

Встановлення партнерських зв'язків між вищими навчальними закладами та закладами позашкільної освіти сприятиме обміну досвідом, впровадженню нових методик та взаємна підтримка в процесі підготовки майбутніх учителів математики до професійної діяльності в закладах позашкільної освіти.

Список використаних джерел

1. Биковська О. В. Теоретико-методичні основи позашкільної освіти в Україні: автореф. дис. ... доктора пед. наук: 13.00.01. Київ, 2008. 44с.
2. Клязьмін Р. І. Особливості організації гурткової роботи з математики в позашкільних закладах освіти. *Збірник наукових праць викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фізико-математичного факультету / ПНПУ імені В. Г. Короленка*; редкол.: Т. М. Барболіна (голов. ред.) та ін. Полтава: Астроя, 2022. С. 161–163.
3. Козирод О., Титаренко В. Вітчизняний досвід діяльності закладів позашкільної освіти з науково-технічної творчості учнів. *Українська професійна освіта*: науковий журнал. Вип. 8, 2020. С. 19–28.
4. Пустовіт Г. П. Теоретико-прикладні складові інноваційного розвитку системи позашкільної освіти і виховання. *Іноватика у вихованні*: зб. наук. пр. Рівненського держ. гуманітарного ун-ту. Рівне : РДГУ, 2015. Вип. 1. С. 14–24.
5. Сущенко Т. І. Педагогічний процес у позашкільних закладах: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Запорізький ін-т удосконалення вчителів. Запоріжжя, 1993. 332 с.

Всеволод ЛАНІН

ЗАСНУВАННЯ ЧЕРНІГІВСЬКОГО КОЛЕГІУМУ В КОНТЕКСТІ ОСЕРЕДКІВ ПРОСВІТИ І КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ XVIII СТОЛІТТЯ

За більш ніж 30 років незалежності України активізувалася проблема у дослідженні питань заснування та діяльності навчальних закладів вищої освіти в Лівобережній Україні, а саме Чернігівського, Харківського, Київського та Переяславського колегіумів. Задля ретельного дослідження цього питання, необхідно «повернутися» у XVIII століття. Друга половина XVII та початок XVIII ст. ознаменовані масштабними змінами у сфері освіти – в цей час створено розгалужену структуру початкових навчальних закладів, сформовано систему спеціальної професійної освіти, сформувалися засади вищого рівня вітчизняної освіти. Значний вплив на це мали російська та європейська культури (поряд з братськими та приходськими православними школами співіснували уніатські, єзуїтські й протестантські) [6].

Зазначимо, що раніше до цього, освітні послуги надавали парафіяльні школи, діяльність яких підтримувалася козацькою старшиною та духовенством. Єдиної освітньої програми для закладів початкової, середньої та вищої освіти не існувало, оскільки вони створювались за ініціативи представників різних верств населення.

Початкова освіта була представлена церковно-парафіяльними школами, де наставниками виступали дяки. Основною метою цих шкіл було християнське виховання, виховання особи у душі істинного християнина. Початкові школи ставили перед собою головним завданням навчити дітей читати та розуміти прочитане. Однак, попри це, вміння каліграфічного письма не вважалося необхідним, тому учні опановували лише навички спрощених символів і спрощеного письма.